

บทคัดย่อ (Abstract)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของอำเภอเมืองร้อยเอ็ดร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด ออกดำเนินการสอบสวนโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ในสำนักงานแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้วิธีการศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา ผลการสอบสวนพบผู้ป่วยยืนยันที่ได้รับรายงานเป็นรายแรก (index case) อายุ 37 ปี อาศัยอยู่ห้องพักพลตในค่ายทหารแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มป่วยวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วยทำงานที่สำนักงานแห่งหนึ่ง ในอำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 62 คน นักศึกษาฝึกงาน 5 คน

ผลการสอบสวนในสำนักงานพบผู้ที่มีอาการป่วยคล้ายไข้หวัดใหญ่ (Influenza - like illness : ILI) ระหว่างวันที่ 18 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 17 ราย (เจ้าหน้าที่ 16 ราย นักศึกษาฝึกงาน 1 ราย) อัตราป่วย ร้อยละ 25.37 ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 13 ราย เพศชาย 4 ราย มีอายุระหว่าง 21 - 49 ปี อาการและอาการแสดงที่พบ คือ มีไข้ ร้อยละ 94.1 ไอ ร้อยละ 88.2 เจ็บคอ ร้อยละ 52.9 มีน้ำมูก ร้อยละ 47.1

ผู้ป่วยรายแรก (first case) เริ่มมีอาการป่วยวันที่ 18 มกราคม 2553 เข้ารับการรักษาที่สถานีนอนามัย วันที่ 24 มกราคม 2553 ได้รับยารับประทานและไปทำงานตามปกติ หลังจากนั้น 3 วัน พบผู้ป่วยในสำนักงานเพิ่มขึ้น 8 ราย ระหว่างวันที่ 27 - 31 มกราคม 2553 และพบอีก 8 ราย ระหว่างวันที่ 1 - 4 กุมภาพันธ์ 2553 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไปรับการรักษาที่คลินิก และมีผู้ป่วยหนึ่งรายเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาลร้อยเอ็ด และเป็นผู้ป่วยยืนยันตรวจพบเชื้อไข้หวัดใหญ่ สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ได้รับยาด้าน

ไวรัส Oseltamivir หลังจากมีอาการหนึ่งวัน ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น และจำหน่ายกลับบ้าน

เหตุการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ในสำนักงานแห่งนี้เกิดจากการติดต่อระหว่างพนักงานภายในสำนักงาน ซึ่งผู้ที่มีอาการป่วยไม่ได้หยุดงานยังคงมาทำงานตามปกติ ไม่สวมหน้ากากอนามัย และยังทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น นั่งทำงานในบริเวณเดียวกันในห้องปรับอากาศ นั่งรถเปิดเครื่องปรับอากาศออกพื้นที่ด้วยกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่เชื้อได้ง่าย และจากการเก็บตัวอย่างส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการของพนักงานที่นอนรักษาโรงพยาบาลร้อยเอ็ด 1 ราย ผลตรวจยืนยันพบสารพันธุกรรมของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) จึงอาจสรุปได้ว่าการระบาดของโรคครั้งนี้จะเป็นการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1)

ความเป็นมา (Background)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 เวลา 14.30 น. งานระบาดวิทยา กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลร้อยเอ็ด ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยมหาวิโร 1 ว่าพบผู้ป่วยยืนยันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิด A H1N1 จำนวน 1 ราย เป็นผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 37 ปี อาศัยอยู่ห้องพักพลตในค่ายทหารแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มป่วยวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553 ทำงานที่สำนักงานแห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด และพบผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ณ สำนักงานเดียวกันในช่วงเวลาเดียวกันอีก 3 - 4 ราย ดังนั้นทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) อำเภอเมืองร้อยเอ็ด ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด ออกดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรคทันที

วัตถุประสงค์ (Objectives)

1. เพื่อยืนยันการวินิจฉัยและการระบาดของโรค
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางระบาดวิทยาของโรคและปัจจัยเสี่ยง
3. เพื่อค้นหาแหล่งที่มาของการแพร่ระบาด
4. เพื่อหาแนวทางในการควบคุม และมาตรการในการป้องกันการแพร่กระจายของโรค

ผู้เขียนบทความวิจัย

ศิวพล บุญรินทร์, อรรพรรณ เรืองสนาม

โรงพยาบาลร้อยเอ็ด

Siwapol Bunrin, Orawan Rueangsarnam

Roi Et Hospital, Ministry of Public Health

วิธีการศึกษา (Methods)

1. การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive study)

1.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปและทบทวนข้อมูลเฝ้าระวังโรค
ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากบันทึกการรักษาและสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ทบทวนข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่สำนักงานแห่งนี้ และผลการเฝ้าระวังผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI) ผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2553

1.2 ค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม (Active Case Finding) โดยการสัมภาษณ์และทำการคัดกรองเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และผู้สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วยและตรวจร่างกายผู้ป่วย โดยกำหนดนิยามดังนี้

ผู้ป่วยสงสัย หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานดังกล่าว ที่มีอาการอย่างน้อย 2 อาการต่อไปนี้ ได้แก่ ไข้ ไอ เจ็บคอ มีน้ำมูก และปวดเมื่อยตามตัว ระหว่างวันที่ 15 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553

ผู้ป่วยยืนยัน หมายถึง ผู้ป่วยสงสัยร่วมกับมีผลการตรวจ Throat swab โดยวิธี Reverse Transcriptase - Polymerase chain reaction (RT-PCR) พบสารพันธุกรรมของไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1)

1.3 การศึกษาทางด้านห้องปฏิบัติการ

ทำการเก็บตัวอย่าง Throat swab เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์หาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ด้วยวิธี Reverse Transcriptase-Polymerase chain reaction (RT-PCR)

1.4 เก็บข้อมูลผู้ป่วยโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม
ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป อาการและอาการแสดงทางคลินิก กิจกรรมประจำวันในแต่ละวัน ประวัติการได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่รูปแบบการทำงาน

2. สำรวจสิ่งแวดล้อม (Environmental survey)

สำรวจสภาพและสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ลักษณะของสถานที่ทำงานในแต่ละห้อง เช่น ความแออัด การถ่ายเทของอากาศ อุปกรณ์ที่มีการใช้ร่วมกัน ความสะอาดของสถานที่สำหรับส่วนรวมและอุปกรณ์สำหรับการป้องกัน

ผลการสอบสวน (Results)

1. ผลการศึกษาทางระบาดวิทยาเชิงพรรณนา (Descriptive Results)

1.1 สถานการณ์ผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI)
จากข้อมูลรายงานเฝ้าระวังโรค (รายงาน 506)

พบรายงานผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ (ILI) ในโรงพยาบาลชุมชนและโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดร้อยเอ็ด 18 แห่ง

ระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 6 กุมภาพันธ์ 2553 มีผู้ป่วยที่มารับบริการเดือนมกราคม 2553 โดยเฉลี่ย 350 รายต่อวัน และพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม 2553 เป็นต้นมา (รูปที่ 1) และพบว่า สัดส่วนผู้ป่วย ILI ต่อผู้ป่วยนอกทั้งหมดมีแนวโน้มสูงขึ้นเกินค่าพื้นฐานที่กำหนด (> 5%) ดังรูปที่ 2

1.2 ลักษณะของการระบาดในสำนักงาน

สำนักงานตรวจบัญชีแห่งนี้ มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 62 คน (เป็นข้าราชการ 15 คน พนักงานราชการ 30 คน ลูกจ้างประจำ 3 คน จ้างเหมา 14 คน) และนักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง จำนวน 5 คน ทุกคนไม่เคยได้รับวัคซีนไข้หวัดใหญ่มาก่อน

ข้อมูลการป่วยของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน พบผู้ที่มีอาการป่วยคล้ายไข้หวัดใหญ่ ระหว่างวันที่ 18 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 17 ราย (เป็นเจ้าหน้าที่ 16 ราย นักศึกษาฝึกงาน 1 ราย) อัตราป่วย ร้อยละ 25.37 ผู้ป่วยเป็นเพศหญิง 13 ราย เพศชาย 4 ราย อายุระหว่าง 21 - 49 ปี อาการและอาการแสดงที่พบคือ มีไข้ ร้อยละ 94.1 ไอ ร้อยละ 88.2 เจ็บคอ ร้อยละ 52.9 มีน้ำมูก ร้อยละ 47.1 (รูปที่ 3)

ผู้ป่วยรายแรก (first case) เริ่มมีอาการป่วยประมาณวันที่ 18 มกราคม 2553 เข้ารับการรักษาที่สถานอนามัยเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2553 ได้ยามารับประทานและไม่ได้หยุดงานไปทำงานตามปกติ จากนั้นพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในระหว่างวันที่ 27 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 16 ราย ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไปรับการรักษาที่คลินิก 11 ราย ซื้อมากินเอง 1 ราย รักษาที่โรงพยาบาลชุมชน 1 ราย สถานอนามัย 1 ราย ไม่รักษา 2 ราย และโรงพยาบาลร้อยเอ็ด 1 ราย ซึ่งเป็นผู้ป่วยยืนยันตรวจพบเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ได้รับยาต้านไวรัส Oseltamivir หลังจากแสดงอาการหนึ่งวัน ผู้ป่วยอาการดีขึ้น และจำหน่ายกลับบ้านในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2553

1.3 ผลการศึกษาทางด้านห้องปฏิบัติการ

จากการเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการของผู้ป่วยรายที่นอนรักษาโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โดยการเก็บตัวอย่าง Throat swab เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์หาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ด้วยวิธี Reverse Transcriptase - Polymerase chain reaction (RT-PCR) ณ ศูนย์วิทยาศาสตร์ขอนแก่น ผลพบสารพันธุกรรมของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1)

2. ผลการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Results)

สำนักงานตรวจบัญชีแห่งนี้ตั้งอยู่ติดถนนผ่านกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีรั้วคอนกรีตกั้นระหว่างเขตพื้นที่สำนักงานกับถนนและบริเวณข้างเคียง อาคารสำนักงานตั้งอยู่

ส่วนหน้า ด้านหลังสำนักงานเป็นบ้านพักเจ้าหน้าที่อยู่ภายในรั้วเดียวกัน พนักงานบางคนพักอยู่ในบ้านพักสำนักงานและมีบางส่วนพักข้างนอก

อาคารสำนักงานเป็นอาคารถาวรคอนกรีต 2 บริเวณชั้นที่ 1 เป็นห้องทำงานแยกเป็น 2 ด้าน (รูปที่ 5)

ด้านทิศตะวันตกเป็นห้องทำงานรวมของเจ้าหน้าที่พื้นที่ห้องขนาด 7 X 10.5 เมตร มีหน้าต่างกระจกขอบอลูมิเนียมสามารถเปิดได้ 2 ด้าน เป็นห้องติดเครื่องปรับอากาศ ติดประตูทางเข้า - ออกห้องจะเป็นเคาน์เตอร์วางโทรศัพท์ 1 เครื่อง และเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ 1 เครื่อง ใช้ร่วมกัน ซึ่งทุกเช้าเจ้าหน้าที่ทุกคนจะมานั่งรวมกันที่ห้องทำงานก่อน แล้วจึงออกตรวจบัญชีพื้นที่ต่างอำเภอตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โต๊ะทำงานไม่ครบตามจำนวนเจ้าหน้าที่ ดังนั้นบางโต๊ะจึงต้องนั่ง 2 - 3 คน หรือนั่งสลับแทนที่กันโต๊ะที่ว่างในวันที่เจ้าหน้าที่ออกพื้นที่

ด้านทิศตะวันออก ส่วนด้านหน้า เป็นห้องรับรองแขก และห้องทำงานหัวหน้าสำนักงานฯ ส่วนด้านหลังเป็นตู้เก็บเอกสารและห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง บริเวณชั้น 2 ติดราวบันไดตั้งเครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่อง ใช้ทั้งสำนักงาน ด้านตะวันตกเป็นห้องประชุม ชักตะวันออกด้านหน้าเป็นห้องคอมพิวเตอร์ ด้านหลังเป็นตู้เก็บเอกสารและห้องน้ำชาย ห้องน้ำหญิง

พฤติกรรมเสี่ยง จากการสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณทำงาน พบว่าห้องทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นห้องปรับอากาศค่อนข้างแออัด (1.13 ตารางเมตรต่อคน) โต๊ะทำงานติดกันระยะห่างระหว่างแถว น้อยกว่า 1 ฟุต โต๊ะทำงาน 2 ตัว มีเจ้าหน้าที่นั่งทำงานด้วยกัน 3 - 4 คน รวมทั้งผู้ที่มีอาการป่วยไม่ได้หยุดงาน ยังคงมาทำงานตามปกติ และมีกิจกรรมร่วมกัน คือ นั่งรถเปิดเครื่องปรับอากาศออกปฏิบัติงานและตรวจบัญชีในพื้นที่ต่างอำเภอดังกล่าว

3. ผลการติดตามและการเฝ้าระวัง (Follow up Result)

ไม่พบผู้ป่วยใหม่เพิ่มขึ้นในสำนักงาน ระหว่างวันที่ 5 - 11 กุมภาพันธ์ 2553

การเฝ้าระวังและค้นหาผู้ป่วยรายอื่นในกลุ่มผู้สัมผัสร่วมบ้านของเจ้าหน้าที่ที่มีอาการป่วย พบว่า ผู้สัมผัสร่วมบ้าน มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวน 4 ราย ซึ่งไปรับการรักษาที่คลินิกและโรงพยาบาล จากการติดตาม พบว่า อาการหายเป็นปกติ

การเฝ้าระวังและค้นหาผู้ป่วยรายอื่น ในกลุ่มผู้สัมผัสร่วมห้องเรียนของบุตรผู้ป่วยที่มีอาการป่วย 2 ราย ที่โรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ไม่พบผู้มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่

การเฝ้าระวังและค้นหาผู้ป่วยรายอื่น ในกลุ่มผู้สัมผัสร่วมแฟลตที่พักและห้องพักใกล้เคียงในค่ายทหาร ไม่พบผู้มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่

มาตรการควบคุมและป้องกันโรค (Prevention and Control Measures)

1. ตรวจคัดกรองพนักงานที่สำนักงานในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2553 สำหรับผู้ที่ยังมีอาการป่วยได้ให้คำแนะนำให้ไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด ส่วนรายอื่นๆ ที่ไม่มีอาการป่วย ให้คำแนะนำและเฝ้าระวังป้องกันตนเองที่บ้าน หากมีอาการป่วยให้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน

2. ให้สุศึกษาประชาสัมพันธ์และข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อลดความตระหนกแก่ประชาชน หน่วยงานและโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ว่า มีการระบาดของโรค ให้เฝ้าระวังกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ถ้ามีอาการให้ใส่หน้ากากอนามัย พักผ่อน ลดกิจกรรมการรวมกลุ่ม ถ้าไม่ดีขึ้นให้พบแพทย์ การเสริมสร้างพฤติกรรมอนามัยที่ถูกต้องรวมทั้งการปฏิบัติตัวในเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค ผ่านทางหอกระจายข่าวชุมชน วิฑูยชุมชน

3. จัดกิจกรรมรณรงค์ทำความสะอาดภายในอาคารสำนักงานตรวจบัญชี ในวันเสาร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2553 โดยการทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศทุกเครื่อง เช็ดทำความสะอาดโต๊ะเก้าอี้ ตู้แฟ้มเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องแฟกซ์ เครื่องถ่ายเอกสาร ห้องประชุม ราวบันได ประตู-หน้าต่าง และพื้นที่ใช้ร่วมที่ต้องผ่านการสัมผัสทางมือ

4. แนะนำสำนักงานฯ ให้มีการล้างมือด้วยสาร์ฆ่าเชื้อโรค โดยจัดให้มี Waterless Alcohol Gel ในบริเวณที่มีการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน เช่น โทรศัพท์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ และมีการทำความสะอาดอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ

5. ให้สำนักงานมีการเฝ้าระวังและคัดกรองพนักงานที่มีอาการป่วยหรือผิดปกติทุกวัน เพื่อเฝ้าระวังการระบาดของโรคที่อาจเกิดระลอกใหม่

6. ประสานงานผู้รับผิดชอบชุมชนของโรงพยาบาลร้อยเอ็ด เฝ้าระวังผู้สัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วย เป็นเวลา 7 วัน และออกติดตามดำเนินการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคในชุมชน/โรงเรียน และสถานที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีส่วนร่วมกระจายข่าว และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อชุมชน

7. รายงานและประสานศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและควบคุมโรค สสจ.ร้อยเอ็ด เพื่อการรายงานเฝ้าระวังโรคต่อเนื่องและรับข้อมูลการรักษา กรณีผู้ป่วยรับการรักษาและบ้านพักอยู่นอกเขตเทศบาล

วิจารณ์และสรุป (Discussions and Conclusion)

เนื่องจากนิยามโรคที่ใช้ในการสอบสวนโรคครั้งนี้ ตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการค้นหากลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ เพื่อประโยชน์และความรวดเร็วในการควบคุมป้องกันโรคให้สงบ จึงมีความจำเพาะต่ำและไม่ได้ทำการตรวจทางห้องปฏิบัติการทุกราย เนื่องจากในวันนี้ออกสอบสวนโรคผู้ป่วยที่มีอาการส่วนใหญ่รับประทานยาจากคลินิก อาการทุเลา จึงมีความเป็นไปได้สูงที่ผู้ป่วยส่วนหนึ่งจะเป็นโรคอื่น ๆ เช่น ไข้หวัดใหญ่ตามฤดูกาล หรือไข้หวัดธรรมดา แต่นิยามดังกล่าว มีประโยชน์ในทางปฏิบัติ เนื่องจากเป็นนิยามที่ไม่ซับซ้อน และในทางปฏิบัติบุคลากรสาธารณสุขในพื้นที่สามารถใช้ในการเฝ้าระวังสถานการณ์โรคในระยะต่อไปได้

เหตุการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ในสำนักงานตรวจบัญชีแห่งนี้เป็นผู้ป่วยรายแรกที่พบวันที่ 18 มกราคม 2553 นั้นอาจจะไม่ใช่ผู้ที่นำเชื้อไข้หวัดใหญ่เข้ามาแพร่ในเหตุการณ์ครั้งนี้ เนื่องจากวันที่เริ่มป่วยนั้นห่างจากคนอื่น ๆ ป่วย 8 วัน แต่ก็ยังอยู่ในช่วงระยะเวลาฟักตัวของเชื้อ เป็นไปได้ว่า ก่อนหน้านั้นหรือในช่วงระยะเวลาที่ห่าง 8 วันนั้น อาจมีคนอื่นๆ ป่วย อาการอาจไม่มาก จำไม่ได้หรือไม่อยากเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากเป็นการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลย้อนหลัง ข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ครบถ้วน

ดังนั้นจากเหตุการณ์การระบาดครั้งนี้ยังไม่สามารถระบุแหล่งโรคหรือวิธีการนำเข้าของเชื้อได้ชัดเจน ซึ่งจากการสอบสวนโรค พบว่า สภาพการทำงานของผู้ที่ในสำนักงานแห่งนี้มีโอกาที่จะเกี่ยวข้อง หรือได้รับเชื้อโดยไม่รู้ หรือเป็นพาหะ ของโรคได้หลายทาง เช่น การเดินทางออกตรวจบัญชีพื้นที่ต่างอำเภอบ่อยๆ หลายสถานที่ รวมถึงห้องทำงานที่แออัด การใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน โดยไม่ระวัง และไม่ได้ล้างมือบ่อยๆ เพื่อลดปริมาณเชื้อ ประกอบกับเมื่อพนักงานในสำนักงานมีอาการป่วย ไม่ได้หยุดงาน ยังคงมาทำงานตามปกติ ไม่สวมหน้ากากอนามัย และยังทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น นั่งทำงานในบริเวณเดียวกันในห้องปรับอากาศ นั่งรถเปิดเครื่องปรับอากาศออกพื้นที่ด้วยกัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการแพร่เชื้อได้ง่าย

จากการเก็บตัวอย่างส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจบัญชี ซึ่งเป็นผู้ป่วยที่นอนรักษาโรงพยาบาล ร้อยเอ็ด 1 ราย โดยการเก็บตัวอย่าง Throat swab ส่งตรวจวิเคราะห์หาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ด้วยวิธี

RT - PCR ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์ขอนแก่น ผลตรวจยืนยัน พบสารพันธุกรรมของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) จึงเป็นไปได้ว่า การระบาดของโรคครั้งนี้จะเป็นการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1)

ปัญหาและข้อจำกัดในการสอบสวน (Limitations)

การสอบสวนการระบาดของโรคครั้งนี้ มีข้อจำกัด คือ

1. การพบการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ในครั้งนี้ค่อนข้างล่าช้า เพราะจากข้อมูลการป่วยของเจ้าหน้าที่ พบว่าเริ่มป่วยผิดปกติตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม 2553 แต่ทางหัวหน้าสำนักงานไม่ทราบข้อมูลดังกล่าว และไม่ทราบว่าต้องมีการเฝ้าระวัง และต้องแจ้งเมื่อพบเหตุการณ์ดังกล่าว

2. การสุ่มเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ เพื่อเป็นตัวแทนยืนยันการระบาดของโรค ครั้งนี้เก็บได้ 1 ราย เฉพาะผู้ป่วยรายที่นอนโรงพยาบาล จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการระบาดในครั้งนี้ สาเหตุเกิดจากไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) หรือเกิดจากเชื้อสาเหตุอื่น

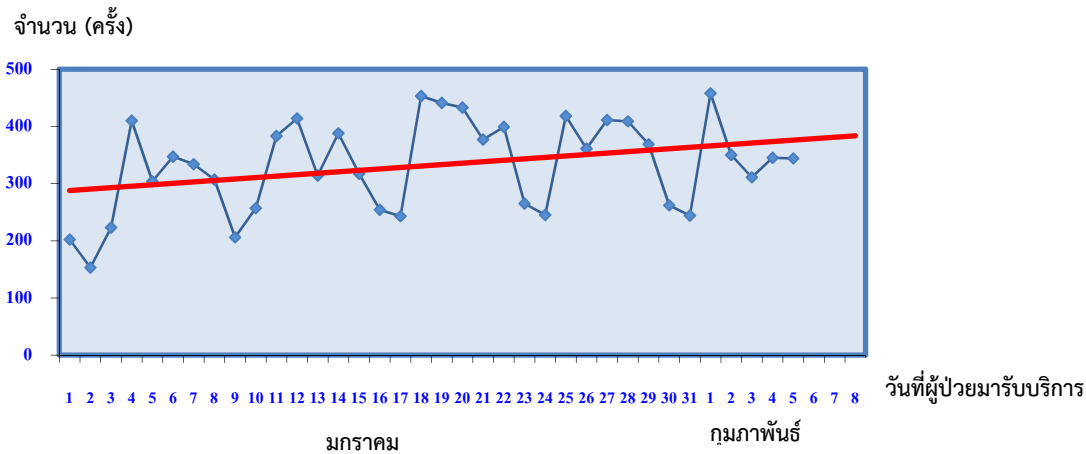
ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

เนื่องจากผู้ป่วยสามารถแพร่เชื้อได้ตั้งแต่อ่อนเริ่มป่วย การแยกผู้ป่วยเมื่อเริ่มมีอาการจึงเป็นการลดการแพร่กระจายเชื้อ แต่ไม่สามารถหยุดยั้งการระบาดได้ ดังนั้นในปัจจุบันเนื่องจากการระบาดเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง การป้องกันตนเองจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนต้องช่วยกัน ดังนี้

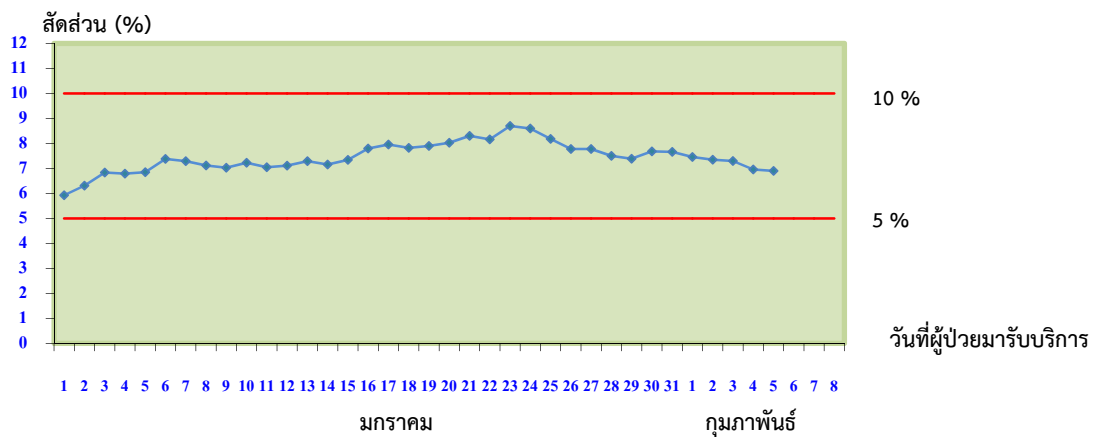
1. ผู้ที่ปกติดี ควรล้างมือให้เป็นนิสัย รักษาสุขภาพให้แข็งแรง หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้ป่วยเป็นหวัด
2. ผู้ป่วยอาการทางเดินหายใจทุกคน ไม่ว่าจะมียาผลตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือไม่ ต้องหลีกเลี่ยงการเข้าชุมชนหรือการทำกิจกรรมกลุ่ม และใส่หน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไปยังผู้อื่น

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

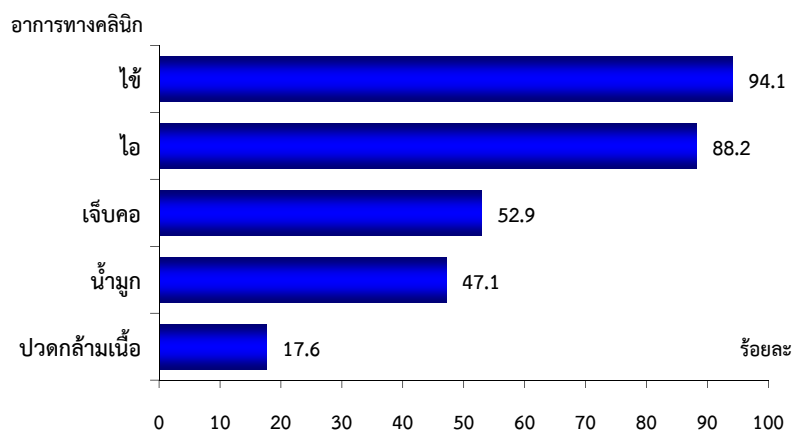
ขอขอบคุณในความร่วมมือของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ จนทำให้การสอบสวนโรคครั้งนี้คล่องตัวได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) อำเภอเมืองร้อยเอ็ด กลุ่มงานเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลร้อยเอ็ด ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักงานสาธารณสุขร้อยเอ็ด เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด รวมทั้งผู้ป่วยและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนในการสอบสวนโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์และสามารถควบคุมการระบาดของโรคได้

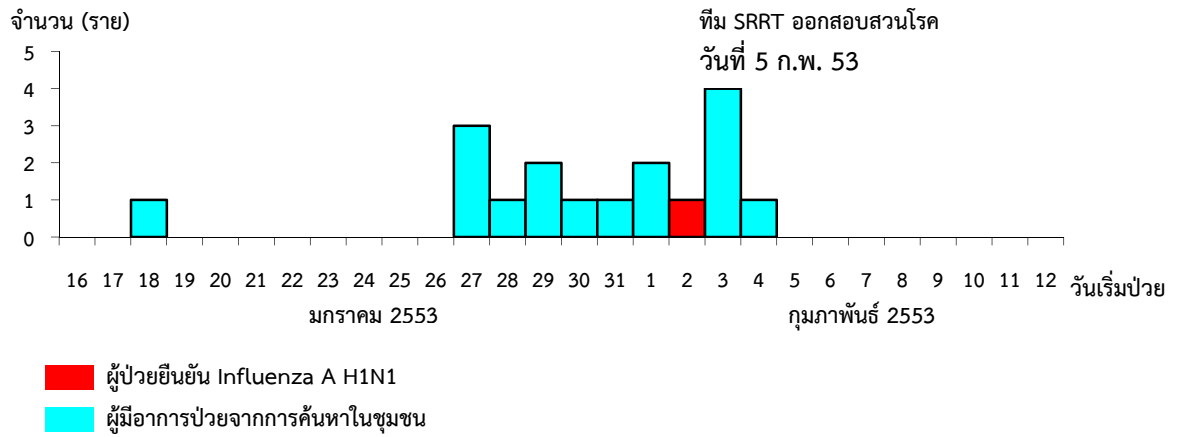
รูปที่ 1 จำนวนครั้งของผู้ป่วยอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ที่รับการรักษารายวัน ณ โรงพยาบาลของรัฐ ในจังหวัดร้อยเอ็ด
วันที่ 1 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553

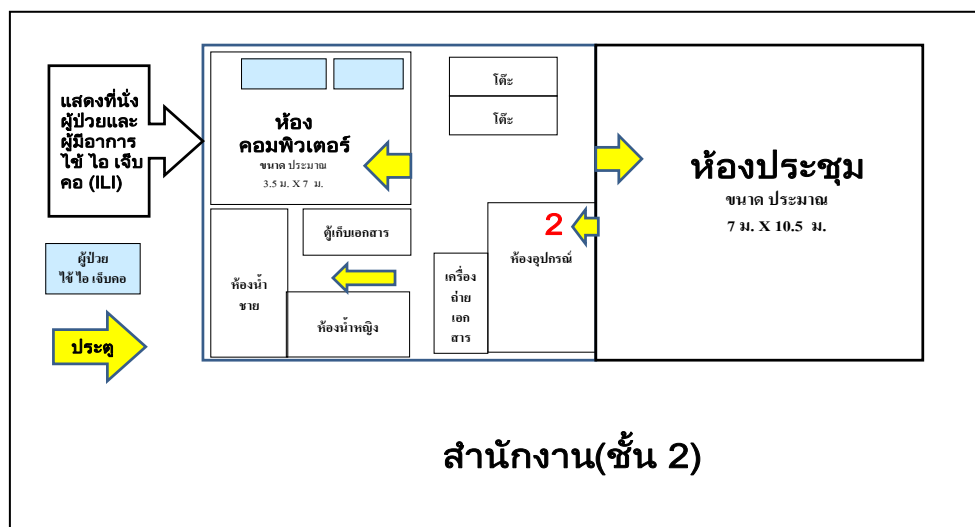
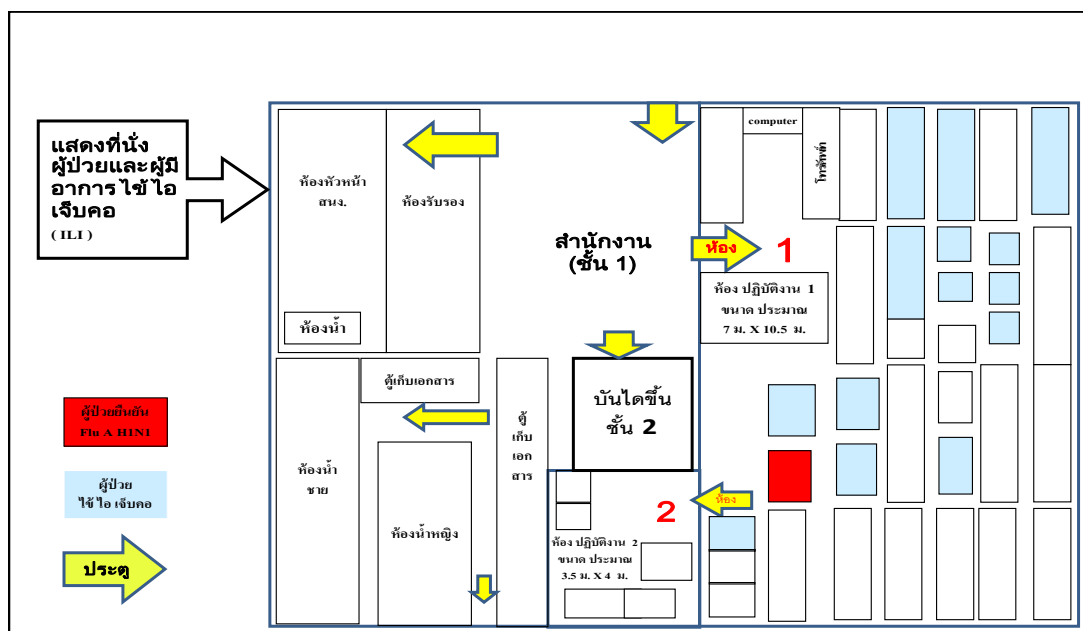
รูปที่ 2 สัดส่วนผู้ป่วยอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ต่อผู้ป่วยนอกทั้งหมดที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลรัฐ จังหวัดร้อยเอ็ด
วันที่ 1 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553

รูปที่ 3 ลักษณะอาการทางคลินิกของผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ ในสำนักงานแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วันที่ 18 มกราคม - 5 กุมภาพันธ์ 2553

รูปที่ 4 จำนวนผู้ป่วยอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่จำแนกตามวันเริ่มป่วย สำนักงานแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
วันที่ 18 มกราคม – 5 กุมภาพันธ์ 2553

รูปที่ 5 แผนผังห้องทำงานและโต๊ะนั่งทำงานของสำนักงานแห่งหนึ่ง ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง (References)

1. กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่ติดเชื้อหรืออาจติดเชื้อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิด A (H1N1). พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข; 2552.
2. ปานทิพย์ โชติเบญจมาภรณ์, วิไลลักษณ์ ทฤทธะพงษ์ และ รุ่งเรือง กิจผาติ. การสอบสวนการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ (H1N1) 2009 ในทันตสถานแห่งหนึ่ง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สิงหาคม 2552. รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2553; 41:7:100-4.
3. พรนภา ศุกรเวทย์ศิริ. วิธีการศึกษาเชิงวิทยาการระบาด. เอกสารประกอบการอบรม หลักสูตรระบาดวิทยาประยุกต์สำหรับทีมเฝ้าระวังสอบสวนในหน่วยคู่สัญญาจัดบริการปฐมภูมิ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา; 2552.
4. สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค. นิยามโรคติดเชื้อประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กองโรคติดต่อ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2544.

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

ศิวพล บุญรินทร์, อรวรรณ เรืองสนาม. การสอบสวนการระบาดของโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ชนิดเอ (เอช1เอ็น1) ในสำนักงานแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2553. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2555; 43: S8-14.

Suggested Citation for this Article

Siwapol Bunrin, Orawan Rueangsarnam. An Outbreak Investigation of Novel Influenza A (H1N1) in an Office, Roi-Et Province, January - February 2010. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2012; 43: S8-14.